

ВІДГУК

**офіційного опонента кандидата економічних наук
Лизун Марії Володимирівни на дисертаційну роботу та автореферат
Васильків Мар'яни Володимирівни на тему
«Послуги консалтингу в системі зовнішньоекономічної діяльності
України», подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних
наук за спеціальністю 08.00.02 – світове господарство
і міжнародні економічні відносини**

Актуальність теми дослідження та її зв'язок з науковими програмами, планами, темами

На сучасному етапі розвитку суспільства консалтинг є надзвичайно важливим елементом ринкової інфраструктури розвинених країн світу. Виникнувши на початку ХХ ст., консалтинг перетворився сьогодні на норму бізнесу та одну з найбільш ефективних і динамічних його форм, де зайняті сотні тисяч фахівців. Ускладнення завдань, розв'язуваних консультантами, і посилення конкуренції на ринку консалтингових послуг приводять до того, що все більше організацій і окремих осіб, що займаються консультуванням, прагнуть надавати професійні послуги на базі стандартів професійної діяльності, що існують у цій галузі.

Україна, значною мірою, лише вступає у фазу розвитку консалтингу, яка обіцяє значні перспективи, водночас вимагаючи подолання системних економічних, інституціональних, управлінських, історико-етнічних та фахово-психологічних перешкод розвитку консалтингового забезпечення суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.

Дисертаційна робота пов'язана з темами наукових досліджень Львівського національного університету імені Івана Франка, а саме: в межах науково-дослідної теми «Дослідження проблеми вибору та формування оптимальної траєкторії економічного розвитку держав» (номер державної реєстрації 0113U000869) автором обґрунтовано рекомендації з удосконалення організаційно-економічного механізму сприяння розвитку консалтингового забезпечення суб'єктів системи

зовнішньоекономічної діяльності.

Вищевикладене дає підставу стверджувати, що тема дисертаційної роботи має високий ступінь актуальності, відповідає стратегічним напрямам державної політики, узгоджена із сучасними науково-дослідними темами.

Наукова новизна одержаних результатів

Підсумовуючи основні висновки і результати дисертаційної роботи, а також особистий внесок здобувача у дослідження обраної ним проблеми, найбільш суттєвими можна визначити такі:

1. Виявлено дуалістичний характер природи консалтингових послуг в сфері зовнішньоекономічної діяльності, які слід розглядати у таких аспектах: як послугу, яка надається в межах зовнішньоекономічних операцій; як важливий елемент сукупності заходів із управління зовнішньоекономічною діяльністю. Тобто, консалтинг охарактеризовано автором як об'єкт купівлі/продажу, а також як інструмент забезпечення ефективності зовнішньоекономічної діяльності (с. 15 дисертації).

2. Розкрито нові функції консалтингового забезпечення суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності: трансформаційну, збурюючу, протидії квазіконсалтингу, формування нових інститутів та інституцій (с. 42-43).

3. Обґрунтовано інтегруючу роль консалтингових послуг у формуванні та реалізації інноваційного потенціалу системи зовнішньоекономічної діяльності держави через отримання синергічного ефекту шляхом створення, впровадження, комерціалізації економічних, технологічних, продуктових та інших новацій суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та організаційно-управлінських новацій суб'єктів управління зовнішньоекономічною діяльністю.

4. Обґрунтовано інституційний базис функціонування послуг консалтингу в системі зовнішньоекономічної діяльності, що, на відміну від чинних підходів, спрямований на реалізацію синергічних переваг кооперативних відносин суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та ефективно

функціонування таких підсистем, як розвиток підприємств консалтингу та зовнішньоекономічної сфери; координування їх діяльності; сприяння в комунікаціях та інтеграції у міжнародну економіку; забезпечення моніторингу розвитку системи зовнішньоекономічної діяльності (с. 89-90).

5. Запропоновано стратегічні підходи до посилення консалтингового забезпечення суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності шляхом обґрунтування мети, стратегічних пріоритетів і цільових орієнтирів, засобів забезпечення і контролю ефективності реалізації політики посилення консалтингового забезпечення в системі зовнішньоекономічної діяльності (с. 134-137);

Обґрунтованість та достовірність сформульованих в дисертації наукових положень, висновків і рекомендацій

Зміст дисертаційної роботи відповідає назві теми, висновки розділів містять аргументовані положення щодо наукової новизни та повністю реалізують поставлені автором завдання дослідження.

Отримані здобувачем результати дисертаційного дослідження, сформульовані висновки та рекомендації є науково обґрунтованими, підтверджуються значною кількістю посилань на роботи вітчизняних та закордонних вчених і базуються на використанні сучасних методів дослідження.

Серед використаних автором методів дослідження варто виділити наступні: діалектичний метод наукового пізнання, методи аналізу і синтезу (для дослідження зовнішньоекономічної діяльності як об'єкта консалтингу, сутності та закономірностей розвитку консалтингу в системі зовнішньоекономічної діяльності); методи порівняння й узагальнення даних (для обґрунтування особливостей об'єктів процесу консалтингу в зовнішньоекономічній діяльності); методи статистичного аналізу, експертних оцінок (для оцінювання передумов, обсягів, конкурентоспроможності та ефективності консалтингового забезпечення зовнішньоекономічної діяльності). У процесі дослідження при обґрунтуванні стратегічних пріоритетів і тактичних інституційних, організаційних і економічних

механізмів посилення консалтингового забезпечення зовнішньоекономічної діяльності використано методи групувань, логічного аналізу, структуризації цілей, моделювання управлінських процесів.

Вищевикладене свідчить про достатню обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації.

Практичне значення одержаних результатів

Прикладні аспекти, спрямовані на збільшення обсягів діяльності, зокрема в зовнішньоекономічній сфері, та підвищення її економічної ефективності, використані ТзОВ «Агродерев» (довідка № 1 від 01.09.2015 р.). Обґрунтовані автором організаційно-економічні заходи удосконалення інституційного середовища надання консалтингових послуг у сфері зовнішньоекономічної діяльності регіону використані у діяльності Департаменту економічного розвитку торгівлі та промисловості Львівської обласної державної адміністрації (довідка № 1-31-385 від 15.02.2016 р.).

Результати дослідження використовуються в навчальному процесі Львівського національного університету імені Івана Франка при викладанні дисциплін «Мікроекономіка», «Основи аудиту», «Економіка підприємства (довідка № 4233-Н від 21.09.2015).

Повнота викладення результатів наукових досліджень в опублікованих працях

Основні наукові положення, що виносять на захист є обґрунтованими, відповідають сформульованій меті та завданням дослідження. Автореферат дисертації відображає основні результати проведеного дослідження та за змістом ідентичний основним положенням дисертації.

За темою дисертаційного дослідження опубліковано 9 наукових статей, з яких 9 – у фахових наукових виданнях загальним обсягом 3,23 д. а., з них особистий внесок дисертанта становить 3,04 д. а.

Кількість, обсяг і якість друкованих праць відповідають нормативним вимогам та повною мірою відображають наукові результати дослідження.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації

Позитивно оцінюючи досягнуті результати та наукову новизну положень дисертаційного дослідження, необхідно відмітити окремі зауваження і дискусійні положення:

1. У параграфі 1.1 здобувач доволі ґрунтовно відображає роль консалтингу в системі суб'єктів та об'єктів зовнішньоекономічної діяльності (с. 12-18 дисертації), проте розгляд проводиться виключно крізь призму вітчизняних наукових підходів та правового поля. На нашу думку, робота б значно виграла, якщо б автор висвітлила трактування терміну «консалтинг» іноземними економістами та менеджерами-практиками, відобразила місце консалтингових послуг в нормативних документах та класифікаторах видів економічної діяльності провідних держав та міжнародних організацій. Аналогічно, перед розглядом основних віх становлення ринку консалтингових послуг в Україні (с. 28-34 дисертації), варто було коротко репрезентувати світовий досвід еволюції консалтингу.

2. У параграфі 1.3 автор пропонує методологію розрахунку низки індикаторів ефективності консалтингового забезпечення суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, зокрема: частки консультаційних послуг, наданих суб'єктам ЗЕД, у загальних обсягах зовнішньої торгівлі; коефіцієнта ефективності управління консалтинговим забезпеченням; коефіцієнта ефективності державної зовнішньоекономічної політики у сфері покращення консалтингового забезпечення суб'єктів ЗЕД (с. 63-66) – проте підрахунок зазначених показників в другому розділі роботи здійснений не був.

3. На нашу думку, у Розділі 2 варто було б дещо більше уваги приділити досвіду розвитку консалтингу через залучення міжнародної фінансової та технічної допомоги в рамках проектів TASIC, USAID, Групи Світового Банку,

ЄБРР тощо, а також аналізу діяльності на українських теренах «китів» світового ринку консалтингових послуг (PriceWaterhouse Coopers, Deloitte & Touche, Coopers & Lybrand, Ernst & Young та ін.), про яких дещо побіжно згадується в дисертації.

4. У параграфі 2.3 доцільно було б провести ґрунтовніше дослідження не лише структури пропозиції на ринку консалтингових послуг, але й основних споживачів, які формують попит на дані послуги, їх галузеву приналежність, особливості діяльності тощо.

5. У Розділі 3 здобувач пропонує стратегічні підходи до посилення консалтингового забезпечення суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, проте більшість рекомендацій мають макроекономічний характер. Можливо, варто було б розглянути ситуацію також із позицій власне суб'єктів консалтингового бізнесу.

Загальний висновок

Дисертаційне дослідження М. В. Васильків є самостійною цілісною, логічно завершеною науковою працею. За змістом дисертаційна робота відповідає темі, меті і поставленим автором завданням дослідження, містить наукові положення, теоретичні висновки і практичні рекомендації, що мають безумовний теоретичний інтерес та практичне значення. Використаний науковий інструмент і методи дослідження відповідають сучасним вимогам. Основні наукові результати достатньо повно відображені у публікаціях автора, зміст автореферату є ідентичним змісту дисертації та відображає основні положення роботи.

За змістом, теоретико-методологічним рівнем, науковою новизною та практичною значущістю одержаних результатів дисертаційна робота «Послуги консалтингу в системі зовнішньоекономічної діяльності України» відповідає пунктам 9, 11 та 12 «Порядку присудження наукових ступенів та присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою

Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, а її автор Васильків Мар'яна Володимирівна заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.02 – світове господарство і міжнародні економічні відносини.

Офіційний опонент,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародної економіки
Навчально-наукового інституту міжнародних
економічних відносин імені Б. Д. Гаврилишина
Тернопільського національного
економічного університету

М. В. Лизун

Підпис М. В. Лизун
Завіряю:
Зав. загальним відділом Тарашово І. О.